

Stichting Leren Lezen en Spellen

alle kinderen leren lezen

Meerjaren beleidsplan SLLS 2022 - 2027

Maarn, juni 2022

Bestuur Stichting Leren Lezen en Spellen

Inhoud

Wie zijn wij en waar staan wij voor?	2
Waar staan we nu.....	2
Wat gebeurt er in de wereld om ons heen	3
Thema 1 doorlopende leerlijn (ontluikende) geletterdheid	3
Thema 2 onderbouwing vanuit praktijk en wetenschap.....	4
Thema 3 kennisimpuls leesonderwijs	4
Thema 4 kennisnetwerk actualiseren en uitbreiden.....	5

Wie zijn wij en waar staan wij voor?

De stichting Leren lezen en spellen (SLLS) heeft als doel om de ontwikkelingen op het gebied van leren lezen en spellen bij elkaar te brengen en te stimuleren, zodanig dat alle kinderen op de basisschool vlot leren lezen en spellen. Ons uitgangspunt is daarbij (de kennis) van het optimale leesproces en alle aspecten die noodzakelijk zijn om vlot lezen en spellen mogelijk te maken. We zien dat voor leren lezen er een bovenmatige nadruk is komen te liggen op klank en verklanken, terwijl kijken en patronen herkennen voor vlot lezen minstens zo belangrijk zijn.

Ook in de wetenschap wordt dit herkend en is er groeiende aandacht voor de visuele kant van leren lezen.

Wij zien dat vooral kinderen met risico op het ontwikkelen van lees- en spellingsproblemen (dyslexie) benadeeld worden door de eenzijdige benadering van het proces van leren lezen via de klank en verklanking. Het alternatief, starten via beeld/patroon en betekenis, wordt ze niet geboden. Veel leerkrachten zien al vroeg de signalen van het ontwikkelen van lees- en spellingsproblemen, maar voelen zich handelingsverlegen. In de opleiding en de methodes is er geen aandacht voor een benadering waar deze kinderen beter mee uit de voeten zouden kunnen.

Praktische toepassingen die leerkrachten een handelingsalternatief geven verbinden wij in SLLS met elkaar. We laten onderzoek uitvoeren en geven training zodat leerkrachten beter aan kunnen sluiten bij de ontwikkeling van het kind.

SLLS vindt haar oorsprong in het werk dat Balt van Raamsdonk heeft neergezet met de ontwikkeling van het prelees curriculum Alfa-bedding. Zijn inzichten over taal en taal-ontwikkeling zijn voor ons een inspiratie om zijn werk verder te verspreiden en door te ontwikkelen.

Wij zijn ons ervan bewust dat het onderwijs een doorlopende taalontwikkeling vraagt waarbij alle componenten in een samenhangend geheel aan de leerlingen worden aangeboden. Met SLLS beogen we een bijdrage te leveren aan het ontwikkelen van deze doorlopende lijn waarbij het visuele en tactiele een expliciete rol krijgen naast de klank.

Waar staan we nu

In de afgelopen jaren hebben we samen met het Lectoraat Early Childhood van NHL Stenden Hogeschool en Orthopedagogiek van Rijksuniversiteit Groningen 2 onderzoeksprojecten uitgevoerd en is Alfa-bedding structureel in gebruik binnen 2 basisscholen en worden de uitgangspunten gehanteerd door de professionals die de training hebben gevolgd, inmiddels ongeveer 20 professionals.

De materialen zijn ontwikkeld en leverbaar in kleine oplages.

Het boek 'Spelen met letters en woorden' heeft een basis gelegd voor verdere uitbouw. Het geeft onderbouwing aan de uitgangspunten van Alfa-bedding en praktische handvaten voor leerkrachten die er mee aan de slag willen. Dit boek is met name gericht op de toepassing van Alfa-bedding in groep 2. De introductie van de uitgangspunten van Alfa-bedding in groep 2 vraagt ook om een aansluiting naar de aanpak in groep 3. Dit is in ontwikkeling.

De ervaringen die we met de scholen opdoen, de vragen die de professionals stellen geven voortdurend input om de aanpak aan te scherpen en waar mogelijk te verbeteren.

Wat gebeurt er in de wereld om ons heen

Er is een toenemend percentage leerlingen dat op 15-jarige leeftijd niet het vereiste 2F niveau haalt om op een goede manier in onze maatschappij te kunnen functioneren. Er is een sterk dalend animo om te lezen en te leren lezen. Er is een groeiend aantal leerlingen dat in het bestaande systeem niet zonder extra hulp kan leren lezen (25%).

Er wordt ingezet op het achterhalen van de oorzaken van deze dalingen, echter daarbij worden de fundamentele keuzes (verklanken als basis) die zijn gemaakt in de start van leren lezen niet ter discussie gesteld. Veel kinderen krijgen hierdoor al vroeg het signaal mee: ik kan dit niet en haken af.

Dyslexie behandeling is een industrie geworden. Een verdienmodel waarmee de betrokken kinderen maar in een deel van de gevallen iets opschiet. In een ander deel van de gevallen levert het alleen maar meer frustratie en weerstand op. Opboksen tegen een verdienmodel is voor veel ouders een bijna onmogelijke zaak. Daar waar ouders voldoende onderlegd zijn om de discussie aan te gaan en voldoende middelen hebben om hun kinderen te helpen kunnen ze zich soms aan het systeem ontworstelen, maar veel ouders hebben die mogelijkheid niet. Met kinderen die afhaken in het lezen en onderwijs in het algemeen tot gevolg.

Er is nog een lange weg te gaan, voordat wij ons doel hebben bereikt. Daarom werken we in de komende vijf jaar binnen de volgende thema's:

- Doorlopende leerlijn (ontluikende) geletterdheid uitwerken
- Onderbouwing vanuit praktijk en wetenschap verstevigen
- Kennisimpuls leesonderwijs
- Kennisnetwerk actualiseren en uitbreiden

Thema 1 doorlopende leerlijn (ontluikende) geletterdheid

De praktische voorbereiding in groep 2 op het proces van leren lezen is beschreven in het boek Spelen met letters en woorden. De keuzes die daarin gemaakt worden hebben een effect op de aanpak binnen groep 3. Een vervolgbroek zal een antwoord moeten geven op de manier waarop leerkrachten heel praktisch de volgende stap in groep 3 en 4 kunnen inrichten.

De komende jaren werken we aan:

- **Het schrijven van een theoretisch onderlegger** die in kaart brengt hoe Alfa-bedding aansluit bij de leerlijnen en tussendoelen.
- **Het schrijven van een didactisch plan** met daarin uitgangspunten voor de implementatie van Alfa-bedding in het leescurriculum;
- **Het schrijven van een beleidsdocument** over de aansluiting van Alfa-bedding bij het protocol dyslexie 3.0.
- **Het schrijven en bijhouden van een logboek** waarin opgenomen welke nieuwe ontwikkelingen op het gebied van passend onderwijs en leren lezen zich aandienen en wat de consequenties daarvoor kunnen zijn voor (de implementatie van) het gedachtengoed van Alfabetting. Hierin worden ook de uitkomsten opgenomen van onderzoeken naar ontwikkelingen bij in ons netwerk passende en gelieerde methodieken (HOI, Taalkanjer, Actief leren lezen, Zin in lezen).

Thema 2 onderbouwing vanuit praktijk en wetenschap

Om bij te dragen aan de verbetering van het leesonderwijs is een verdere onderbouwing van de gekozen methodieken vanuit de praktijk en wetenschap belangrijk.

Recent (2022) is het onderzoek in Zaandam afgesloten. De trends die hieruit zichtbaar worden willen we met vervolgonderzoek uitbouwen in samenwerking met het Lectoraat Early Childhood NHL Stenden Hogeschool en Rijksuniversiteit Groningen.

De komende jaren werken we aan:

- **Onderzoek uitbreiden en vormgeven.** Dit doen we door drie PO besturen te bereiken die ruimte geven voor onderzoek met onderzoeksgroepen en controlegroepen ter grootte van ieder ongeveer 45 leerlingen (idealiter één in het noorden, één in het midden en één in het zuiden van het land). Op deze manier kunnen we met gestapelde onderzoeksresultaten meer valide uitspraken doen over de inzet van Alfa-bedding.
- **Erkenning van Alfa-bedding als een effectieve jeugdinterventie.** Dit doen we door het registratieproces als effectieve jeugdinterventie bij het Nederlands Jeugdinstituut op te starten en af te ronden. De hieruit voortkomende acties op aanwijzing van het NJI zullen worden opgepakt en uitgewerkt.
- **Opbouwen en uitbouwen van de bestaande lijnen met onderzoeksinstituten.** Dit doen we door de contacten die we hebben met Orthopedagogiek Rijksuniversiteit Groningen, Lectoraat Early Childhood NHL Stenden Hogeschool Leeuwarden, Landelijk Expertise centrum Jonge Kind, Hogeschool De Kempel (opleiding specialist jonge kind), Helmond, Marnix Onderwijscentrum, Utrecht aan te spreken en te bestendigen onder andere ten behoeve van het vinden van onderzoeksscholen en controlegroep scholen.
- **Publicatie van 3 artikelen** in de relevante vakbladen over de onderzoeken van Alfa-bedding. Dit doen we door actief met de onderzoeksinstituten te werken aan publiceerbare resultaten.
- **Opzetten onderzoek in relatie tot de doorlopende leerlijn (ontluikende) geletterdheid.** Dit geven we vorm aan de hand van de uitkomsten uit thema 1 – doorlopende leerlijn (ontluikende) geletterdheid.
- **Activeren van de relaties met financiers van onderzoek.** Dit doen we onder andere met de Hersenstichting en andere relevante partijen in het kader van onderzoek, zodanig dat de betekenis van Alfa-bedding een breder draagvlak krijgt.

Thema 3 kennisimpuls leesonderwijs

Geven van trainingen en informatiebijeenkomsten/webinars over het integreren van het visuele aspect van het lezen in het leesonderwijs. Publiceren van artikelen om de zichtbaarheid te vergroten en de verspreiding van het gedachtegoed te bevorderen.

In de komende jaren geven we hier vorm aan door:

- **Zichtbaarheid** op facebook, linked in en Instagram met acties, promotie boek en training en het uitzetten van prikkelende vragen aan het werkveld.
- **Expertbijeenkomsten:** Jaarlijks tenminste één expertbijeenkomst te organiseren om inzichten te delen en urgentie in het speelveld te vergroten.

- **Kennismakingstrainingen:** Jaarlijks tenminste twee kennismakingstrainingen Alfa-bedding online te organiseren met minimaal 6 deelnemers.
- **Webinars/informatie workshops:** Verzorgen van webinars/informatie workshops als laagdrempelige kennismaking met Alfa-bedding en het visuele aspect van leren lezen (in aantal oplopend tot 5 per jaar in 2027).
- **Train de trainer:** Uitbreiden van aantal trainers die webinars kunnen/mogen geven naar 10. Om dit te realiseren worden de kwaliteitscriteria expliciet gemaakt en gepubliceerd en wordt de train de trainer verder uitgewerkt in 2022/2023. Mogelijkheden van accreditatie wordt onderzocht en uitgewerkt in 2023.
- **Bijscholingsworkshops:** Training en begeleiding van de schoolteams die werken met Alfa-bedding onder andere door jaarlijks tenminste 2 bijscholingsworkshops te organiseren.
- **Evaluatie en doorontwikkeling:** Met behulp van leerkrachten wordt het materiaal van Alfa-bedding geëvalueerd en worden op basis daarvan aanpassingen gemaakt in lettervolgorde, 3D lettergrootte, woordkeuze etc.

Thema 4 kennisnetwerk actualiseren en uitbreiden

De Stichting Leren Lezen en Spellen wil haar kennisnetwerk uitbreiden om ervoor te zorgen dat meer kinderen vlot leren lezen. Zij ondersteunt tevens de verdere ontwikkeling van Alfa-bedding. Leren lezen heeft in Alfa-bedding in essentie als hoofddoel het kunnen zien van woorden als een geheel die onmiddellijk een klank en de betekenis oproepen.

Dit kan worden ondersteund door het

- Stimuleren visuele ontwikkeling
- Stimuleren visueel geheugen
- Stimuleren ruimtelijke ontwikkeling
- Stimuleren motoriek – grof en fijn
- Stimuleren mondelinge taalontwikkeling
- Stimuleren auditieve ontwikkeling
- Stimuleren sociaal emotionele ontwikkeling

- **Website:** De stichting geeft inzicht in haar activiteiten met betrekking tot vlot leren lezen dmv een nieuwe website. Deze zal voor het eind van de zomer 2022 online zijn. Daarin onder andere opgenomen artikelen van Marinus Kleine over het optimale leesproces en Ineke Oenema – ontluikende geletterdheid. De Stichting heeft een bredere doelstelling dan het verspreiden van Alfa-bedding (Alfabedding+).
- **Publiceren van artikelen/publicaties:** Ook het schrijven van artikelen in tijdschriften als Remedial Teaching, Balans, specifieke onderwijstijdschriften en een pod-cast over leren lezen /spellen zal verspreiding van het denken over vlot leren lezen stimuleren.
- **Vergroten eigen netwerk:** We breiden het eigen netwerk met wie we kunnen sparren over de eigen kennis uit en onderhouden de contacten. Voor het vergroten van het externe netwerk willen we samenwerken met mensen uit het veld die zich richten het leren lezen met een visuele focus en aandacht voor het einddoel voor alle leerlingen: vlot leren lezen. Gedacht wordt aan bv de Stichting Dysphatische Ontwikkeling als organisatie die goed

aansluit bij onze doelstellingen. Contact met de SDO geeft ons de mogelijkheid de werking van Alfa-bedding te toetsen voor een bredere doelgroep.

- **Samenwerking uitbreiden:** Samenwerking met Piero Stanco (Actief Leren Lezen) geeft ons de mogelijkheid tot verdere verspreiding van Alfa-bedding in de scholen en het vergroten van de groep docenten die de visuele component van het leren lezen omarmen. Ook hierin is de bredere doelstelling (Alfabedding +) aan de orde.

Voor de komende jaren zoeken we aanvulling van het stichtingsbestuur tot max 5 personen. Er is een urgentie mbt het vinden van een penningmeester.

Daarnaast zijn we op zoek naar ambassadeurs en geïnteresseerden in de politieke arena.